

แนวคิดการกำหนดประเด็นปัญหาวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์

CONCEPT FOR PROBLEMS DETERMINATION IN PUBLIC ADMINISTRATION RESEARCH

ณัฐดนัย ประเทืองบริบูรณ์

Nathdanai Pratuangboriboon

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University

บทคัดย่อ

ขั้นตอนสำคัญในการกำหนดประเด็นปัญหาที่นำไปสู่การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขและความอยู่ดีกินดีของประชาชน โดยลำดับแรกผู้วิจัยต้องมีความเข้าใจต่อกระบวนการทศการวิจัย และลำดับต่อมาคือ พิจารณาแนวทางที่จะนำไปสู่การวิจัย ประกอบด้วย 1) จะเลือกทำวิจัยอะไร 2) จะทำการวิจัยเพื่อเหตุใด และ 3) จะใช้วิธีการใดในการวิจัย ซึ่งการกำหนดประเด็นปัญหาที่ดีจะนำไปสู่ผลการวิจัยที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ และนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศได้อย่างชัดเจน

คำสำคัญ: การกำหนดประเด็นปัญหาวิจัย วิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ กระบวนการทศการวิจัย

Abstract

An important step for problems determination in public administration for the utilities and welfare of the population. The first of all the researchers should understand the research paradigm, next is the consideration ways to the ways of research, there are 1) what to selecting research issues, 2) why to do research, and 3) how to do research methodology. If the defining problems is well, it brings to the result research that is valuable. And uses to the problem solving, and countries development clearly.

Keywords: Problems Determination, Public Administration Research, Research Paradigm

บทนำ

ความสำคัญของการวิจัยที่เป็นไปเพื่อการแสวงหาความรู้ความจริงอย่างมีระเบียบแบบแผน แสดงถึงความหมายของการค้นคว้าหาคำตอบผ่านวิธีและกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอน ดังที่ The National Research Council of Thailand (2009: 13) ได้กำหนดคำนิยามโดยระบุไว้อย่างชัดเจนว่า เป็นการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์ หรือทดลองอย่างมีระบบ โดยอาศัยอุปกรณ์ หรือวิธีการเพื่อให้พบข้อเท็จจริง หรือหลักการไปใช้ในการตั้งกฎ ทฤษฎี หรือแนวทางในการปฏิบัติ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การวิจัยเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนและวิธีการอย่างเป็นระบบ เพื่อกำกับให้เกิดความรู้ที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ และนำผลหรือคำตอบที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม ด้วยการศึกษาค้นคว้า ผ่านกระบวนการและวิธีวิจัยอย่างมีหลักการ มีการวางแผน และกำหนดเป้าหมายในสิ่งที่ต้องการจากผลการวิจัยอย่างชัดเจน

การวิจัยที่เกิดขึ้นบนโลกใบนี้มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่มนุษย์เริ่มที่จะใช้ความคิดในการค้นหาคำตอบจากปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวเพื่อประโยชน์และความอยู่รอดในการดำรงชีวิตด้วยวิธีที่แตกต่างหลากหลายจากการคิด การสังเกต การลองผิดลองถูก การพิสูจน์ และผ่านกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ หาเหตุและผลของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นอย่างช้าๆ จนเกิดเป็นความรู้ใหม่ที่ส่งผลต่อการพัฒนาด้านต่างๆ ของมนุษย์โลก โดยที่จรัส สุวรรณเวลา อธิบายว่า ในสมัยโบราณจินตนาการและปรัชญาที่อธิบายธรรมชาติด้วยการสังเกตและการคิดหาเหตุผลเป็นพื้นฐานของความรู้ที่สร้างเป็นทฤษฎี ความเชื่อ รวมทั้งศาสนาต่างๆ จนในระยะไม่กี่ร้อยปีที่ผ่านมา มีการค้นคว้าทดลอง พิสูจน์ โดยเน้นการวัดที่มีความแม่นยำตรงด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์ ทำให้เกิดความถูกต้องและแม่นยำขึ้น ซึ่งการค้นคว้าอย่างเป็นระบบที่เน้นความถูกต้องเชื่อถือได้คือ การวิจัยที่ได้สร้างความก้าวหน้า และขยายขอบเขตเป็นการสร้างความรู้ด้านสังคมมนุษย์ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยที่

ในประเทศตะวันตกการวิจัยเกิดขึ้นและใช้มานานจนเป็นวัฒนธรรม มีหลักการและวิธีการตลอดจนคำนิยามและจรรยาบรรณกำกับ (Suwanwela, 2002: 7-8)

สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ระบุว่าประเทศไทยเริ่มให้ความสำคัญในการวิจัยที่มีต่อการพัฒนาประเทศ โดยตราพระราชบัญญัติสภาวิจัยแห่งชาติ พ.ศ. 2502 ถือได้ว่าเป็นจุดกำเนิดระบบวิจัยของประเทศไทย พร้อมทั้งจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี และในปี พ.ศ. 2534 ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดตั้งหน่วยงานวิจัยขึ้นอีกหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (สวก.) เป็นต้น ถึงแม้จะมีหน่วยงานที่สนับสนุนให้เกิดการวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศอยู่จำนวนมากในปัจจุบัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับโลกฝั่งตะวันตก การวิจัยในประเทศไทยมีความก้าวหน้าไปเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ Suwanwela (2002: 18) ที่ให้ความเห็นไว้ว่า “การวิจัยในประเทศไทย แม้ว่าจะมีการทำกันมาประปรายเป็นเวลาหลายสิบปีแล้ว แต่ก็ยังมีน้อย เพิ่งมาในระยะหลังนี้จึงมีมากขึ้น นับได้ว่าเป็นของใหม่ในสังคมไทยที่กำลังมีการพัฒนา เมื่อพิจารณาทั้งระบบจะเห็นได้ว่ามีปัญหาอยู่มากพอสมควร” ความเห็นดังกล่าวยังสอดคล้องกับ Photisita (2011: 5) ที่ระบุว่า “พัฒนาการที่ค่อนข้างช้าของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ไทยตลอดเวลาที่ผ่านมาเป็นกรณีที่น่าสนใจ แน่แน่นอนว่าคำอธิบายเรื่องนี้มีหลากหลายสุดแล้วแต่ว่าเราจะมองจากมุมไหน มีผู้ตั้งข้อสังเกตว่าสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การวิจัยทางสังคมศาสตร์ไทยยังพัฒนาไปไม่มากเท่าที่ควรนั้นคือ การที่นักวิจัยมีความรู้พื้นฐานไม่เข้มแข็งพอ ทั้งในด้านทฤษฎีภายในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และในด้านระเบียบวิธีวิจัย”

จากวิวัฒนาการด้านการวิจัยในประเทศไทยที่ก้าวไปอย่างช้าๆ เนื่องมาจากปัญหาต่างๆ ดังที่นำมาอ้างอิงไว้

ข้างต้น ขณะที่การวิจัยประกอบไปด้วยกระบวนการที่มีความชัดเจน นับเริ่มตั้งแต่การกำหนดปัญหาการวิจัย ซึ่งเป็นขั้นตอนเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปศึกษาและค้นหาคำตอบหรือแนวทางในการแก้ไขและดำเนินต่อไปสู่การทบทวนวรรณกรรม การกำหนดกรอบแนวคิด การกำหนดสมมติฐาน การออกแบบการวิจัย การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล การสรุปผลและการเขียนรายงานการวิจัย จนถึงการเผยแพร่ผลงานการวิจัย ความสำคัญในการดำเนินการวิจัยให้ต่อเนื่องและได้ผลเชิงประจักษ์จึงอยู่ที่กระบวนการกำหนดปัญหาการวิจัย ดังที่ Vorakitkasemsakul (2011: 43) อธิบายถึงกระบวนการกำหนดปัญหาการวิจัยว่า “เป็นขั้นตอนของการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อศึกษาหาคำตอบหรือแนวทางในการแก้ไข โดยที่ผู้วิจัยจะต้องมีความชัดเจนในปัญหานั้นๆ ว่ามีที่มาและสภาพปัญหาเป็นอย่างไร มีอะไรเป็นสาเหตุของการเกิดปัญหา และคาดการณ์ว่าน่าจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร แล้วจึงนำมากำหนดเป็นประเด็นปัญหา หรือคำถามการวิจัยที่ต้องการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งที่มาของปัญหา กระบวนการวิเคราะห์ปัญหา การคัดเลือกและกำหนดปัญหาที่ดี รวมทั้งการกำหนดชื่อปัญหาของการวิจัยที่ศึกษาอย่างถูกต้อง ชัดเจน”

อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยส่วนใหญ่จะนำไปสู่การกำหนดนโยบายเพื่อการแก้ไขปัญหา และการพัฒนาในทุกภาคส่วนของประเทศ จึงทำให้การวิจัยต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับองค์การภาครัฐ เนื่องมาจากเหตุผลที่การบริหารงานภาครัฐมีขอบเขตที่กว้างขวาง มีกฎเกณฑ์ระเบียบปฏิบัติจำนวนมาก และเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของภาคส่วนต่างๆ อย่างหลากหลาย และมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์สุข และความอยู่ดีกินดีของประชาชนในประเทศ บทความนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำเสนอแนวคิดในการกำหนดประเด็นปัญหาที่นำไปสู่การวิจัย ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญ โดยเฉพาะประเด็นปัญหาการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ นั่นคือ ประเด็นการบริหารภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของประชาชน การแก้ไขปัญหา

สาธารณะ และการพัฒนาประเทศ ด้วยการนำหลักการแนวคิด ทฤษฎีจากนักวิชาการ เอกสารและตำรา รวมถึงประสบการณ์จริงในการทํารายการของผู้เขียนมาวิเคราะห์สังเคราะห์ และพัฒนาเป็นแนวคิดในการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อประโยชน์แก่นักวิจัย นักศึกษา และผู้สนใจในการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

กระบวนการทัศน์การวิจัย

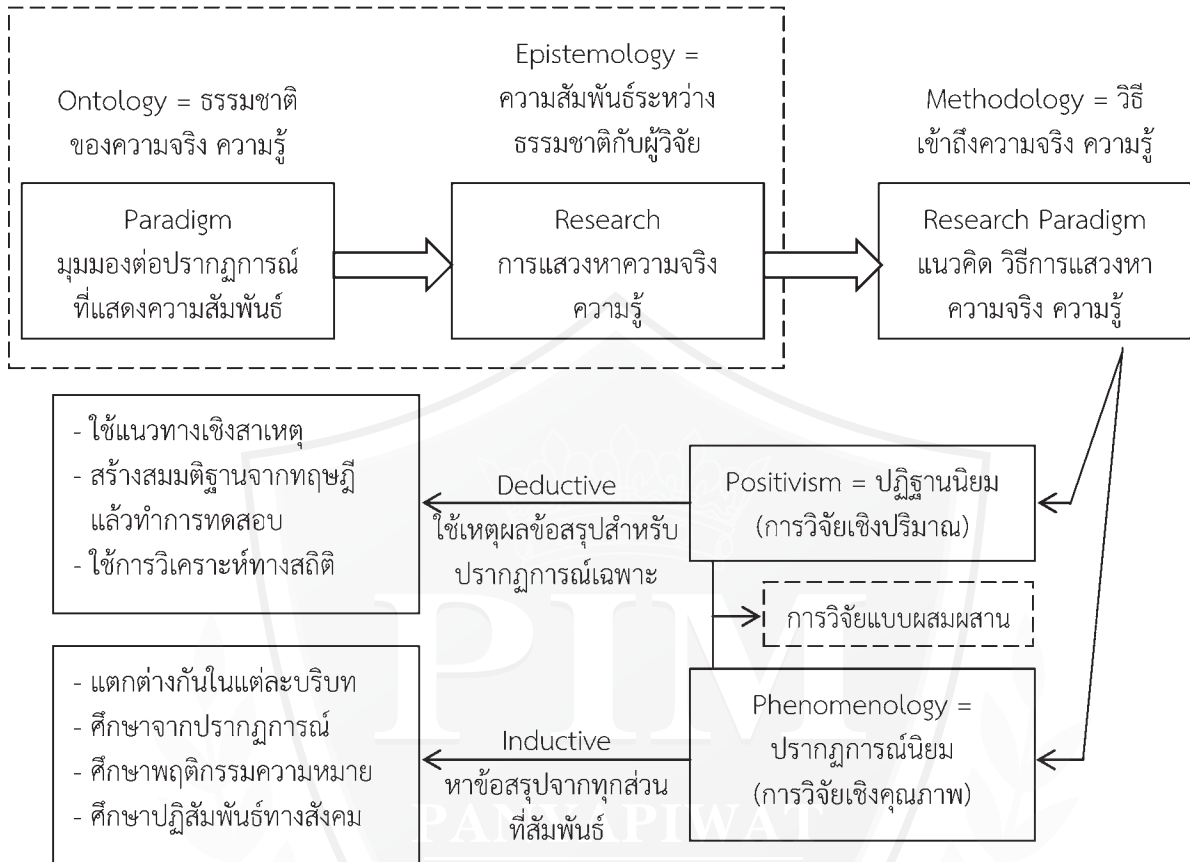
ดังที่กล่าวถึงองค์ประกอบในการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยไว้ข้างต้น เพื่อเน้นย้ำถึงความสำคัญที่จะส่งผลให้เกิดความต่อเนื่องในกระบวนการวิจัย สามารถดำเนินการไปได้อย่างราบรื่น หากการกำหนดประเด็นปัญหาไม่ถูกต้อง ชัดเจน อาจก่อให้เกิดอุปสรรคหรือปัญหาต่อกระบวนการวิจัยเอง และเป็นเหตุให้การวิจัยไม่ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยที่ Fongsri (2009: 12) ได้อธิบายไว้เป็นที่น่าสนใจว่า “ขั้นตอนการเลือกปัญหาหรือหัวข้อวิจัยถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เนื่องจากว่าเป็นตัวกำหนดขั้นตอนอื่นๆ นั่นคือ ถ้าเลือกปัญหาหรือหัวข้อวิจัยไม่ดีแล้ว แม้จะดำเนินการวิจัยในขั้นตอนอื่นๆ ได้ดีหรือถูกต้องเพียงใดก็ยากที่จะทำให้งานวิจัยเรื่องนั้นๆ มีคุณค่าได้ เปรียบเหมือนกับคนหลงทางโดยทางกลับกันหากเลือกปัญหาหรือหัวข้อวิจัยได้ดีแล้ว แม้การดำเนินการโดยขาดความสมบูรณ์ไปบ้างก็ยังคงผลดีกว่า เปรียบเหมือนเดินมาถูกทางอาจจะมีการชะงักไปบ้างแต่ก็ไปถึงจุดหมายได้” ซึ่งจากการอธิบายถึงความสำคัญของการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย ทำให้เห็นได้ว่าไม่ควรละเลยต่อการเริ่มต้นที่ถือเป็นทิศทางในการดำเนินการวิจัยให้บรรลุผลสำเร็จได้โดยไมยากนัก

สิ่งสำคัญที่นำไปสู่การกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย โดยเฉพาะการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยทางสังคมศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ต่อความเป็นอยู่ของผู้คนอย่างหลากหลาย ทั้งระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ และระบบสังคม โดยทุกระบบมีความเกี่ยวข้องกับการบริหารงานของภาครัฐอย่างแยก

ไม่ออก และเป็นไปได้ยากที่จะไม่เกิดปัญหาต่างๆ จากทุกระบบ ลำดับแรกผู้วิจัยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเข้าใจต่อความหมายของคำว่า “กระบวนทัศน์การวิจัย” (Research Paradigm) ที่จะทำให้รับรู้ถึงแนวคิดที่มีต่อกระบวนการวิจัยได้อย่างชัดเจน นั่นคือ มุมมองต่อปรากฏการณ์ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความจริงหรือความรู้กับวิธีในการแสวงหาความจริงหรือความรู้ นั้น โดยแยกออกเป็นสองประเภท ได้แก่ 1) ปฏิฐานนิยม (Positivism) ที่เชื่อว่าความจริงสูงสุด มีสถานะที่ดำรงอยู่แน่นอน ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามกฎและกลไกธรรมชาติ มนุษย์สามารถรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า และความเป็นจริง นักวิจัยต้องมีอิสระ ปลอดภัยจากอคติและค่านิยมส่วนตัว อาศัยการวิจัยด้วยวิธีเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ตามแนวทางวิทยาศาสตร์ในการค้นหาคำตอบ หรือเรียกวิธีนิรนัย หรืออนุมาน (Deductive) หมายถึง วิธีการใช้เหตุผลที่เริ่มต้นจากการสังเกตความจริงจากปรากฏการณ์เฉพาะเรื่อง แล้วสรุปเป็นกฎเกณฑ์ทั่วไป โดยการหาเหตุผลที่ยอมรับเป็นสากล เพื่อหาข้อสรุปในส่วนที่ยังไม่รู้หรือยังไม่ชัดเจน ลักษณะจากส่วนใหญ่ไปหาส่วนย่อย หรือสรุปให้เข้าใจง่ายขึ้น คือ การนำทฤษฎีเป็นตัวนำในการค้นหาคำตอบ และ 2) ปรากฏการณ์นิยม (Phenomenology) ที่เชื่อว่าความจริงสูงสุดอันเป็นสากลไม่มีอยู่จริง ความรู้ก่อรูปโดยผ่านกระบวนการคิด รู้สึก และรับรู้ในแบบของเฉพาะปัจเจกบุคคล วิธีการทางวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียวไม่สามารถที่จะอธิบายงานวิจัยบางเรื่องในเชิงสังคมศาสตร์ได้ ซึ่ง Smith, Thorpe &

Lowe (1991) อธิบายว่า การศึกษาปรากฏการณ์นิยมมีความแตกต่างในการสื่อความหมาย การแปลความหมาย การมองภาพและสัญลักษณ์ การปฏิสัมพันธ์ แต่หากค้นหาความหมายให้เข้าใจได้อย่างชัดเจนจะสามารถนำไปสู่การพัฒนาเป็นทฤษฎีใหม่ แต่ข้อจำกัดคือ ความยากในการวิเคราะห์และตีความหมาย จึงทำให้ความถูกต้องและความเชื่อถืออยู่ในระดับต่ำกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับปฏิฐานนิยม การศึกษาปรากฏการณ์นิยมจึงอาศัยการวิจัยด้วยวิธีเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) หรือเรียกวิธีอุปนัย หรืออุปมาน (Inductive) หมายถึง การหาข้อสรุปที่ชัดเจนจากปรากฏการณ์ทุกส่วนที่สัมพันธ์หรือจากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่ แล้วสรุปรวมเป็นกฎเกณฑ์ทั่วไป หรือสรุปให้เข้าใจง่ายขึ้น คือ การนำปรากฏการณ์เป็นตัวนำในการค้นหาคำตอบ ดังที่ Photisita (2011: 50) ได้ให้ความหมายว่า “กระบวนทัศน์ในการวิจัย หมายถึง ระบบความเชื่อที่เชื่อว่า นักวิจัยควรทำอะไรจึงจะบรรลุถึงสิ่งที่เรียกว่าความจริงหรือความรู้ได้ คำว่า อะไร ในที่นี้เกี่ยวข้องกับคำถามว่า ธรรมชาติของความจริงหรือความรู้ที่นักวิจัยต้องการนั้นเป็นอย่างไร หรือเรียกว่า ภาววิทยา (Ontology) ส่วนความจริงหรือความรู้กับนักวิจัยมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ หรือเรียกว่า ญาณวิทยา (Epistemology) และนักวิจัยจะเข้าถึงความจริงหรือความรู้ได้อย่างไร หรือเรียกว่า วิธีวิทยา (Methodology)” ซึ่งความหมายดังกล่าวทั้งหมดทำให้สามารถมองเห็นถึงทิศทางที่จะทำการวิจัยได้อย่างชัดเจน ดังภาพที่ 1

กรอบการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกระบวนการทัศน์การวิจัย (Research Paradigm)

ประเด็นทางรัฐประศาสนศาสตร์

เมื่อเข้าใจถึงกระบวนการทัศน์ในการวิจัยแล้ว ลำดับต่อมาผู้วิจัยต้องพิจารณาถึงประเด็นที่จะทำการวิจัย โดยประเด็นทางรัฐประศาสนศาสตร์มีความหลากหลาย มีแนวโน้มที่จะสร้างและขยายองค์ความรู้ได้มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังที่ Chandarasorn (2013: 9-11) ระบุถึงทิศทางและอนาคตของการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ว่า “การบริหารราชการแผ่นดินย่อมจำเป็นที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลก แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ ย่อมทำให้รัฐประศาสนศาสตร์มีความเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของการออกแบบนโยบายสาธารณะและแนวทางการจัดโครงสร้างในการให้บริการและปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบใหม่ๆ

ระหว่างรัฐกับภาคเอกชนและประชาสังคม มีวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายที่ต้องการบรรลุคือ ประโยชน์สุขของประชาชน สันติภาพ และความเจริญรุ่งเรืองที่ยั่งยืน” หรือที่ Kenaphoom (2014: 13) ได้อธิบายว่า “รัฐประศาสนศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยการจัดการภารกิจของรัฐ เริ่มตั้งแต่การผลิตจนถึงการส่งมอบสินค้าและบริการสาธารณะให้กับพลเมือง เป้าหมายสูงสุดอยู่ที่ความกินดีอยู่ดี และมีความสุขอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน” ดังนั้น คำถามที่นำไปสู่ประเด็นปัญหาการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์จึงมีอยู่หลากหลาย เช่น ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแพร่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยเพียงใด มาตรฐานการให้บริการของสถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดลำปางเป็นอย่างไร

คุณภาพชีวิตของแรงงานในนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ เป็นอย่างไร การป้องกันอาชญากรรมของสถานีตำรวจภูธร เมืองเชียงรายมีประสิทธิภาพเพียงใด หรือการพัฒนา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของจังหวัดลำพูนเป็นอย่างไร เป็นต้น ซึ่งที่กล่าวมალ้วนเป็นการตั้งคำถามเพื่อศึกษาประเด็น ปัญหาทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์ระหว่าง การบริหารภาครัฐกับความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ ทั้งสิ้น โดยที่ความสำคัญของการบริหารภาครัฐ คือ บทบาทภารกิจ หน้าที่ และขอบข่ายที่กว้างขวางมากกว่า ภาคเอกชน และมีความสัมพันธ์กับภาคการเมืองอย่าง ใกล้ชิด มุ่งเน้นการบริการให้สอดคล้องและตอบสนอง ต่อความต้องการของประชาชน เพื่อประโยชน์สุขและ ความอยู่ดีกินดีของประชาชน ดังนั้นการบริหารภาครัฐ จึงเป็นการแสวงหาหลักการ และวิธีการที่เหมาะสม มาประยุกต์ใช้อย่างสอดคล้องต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องใน ทุกๆ ส่วน ทั้งด้านเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับปากท้องของ ประชาชนโดยรวม ด้านสังคมที่เป็นไปเพื่อการสร้าง ความเท่าเทียม และเสมอภาคให้เกิดขึ้น ด้านการเมือง ที่เป็นการลดการใช้อำนาจครอบงำของระบบการเมือง ที่มีต่อระบบราชการ ด้านเทคโนโลยีเป็นการสร้างความ ทันสมัยในการบริหาร โดยอาศัยเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้น และเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (Pratuangboriboon, 2014: 100-101)

ขณะที่การบริหารภาครัฐต้องมีความสัมพันธ์และ เกี่ยวข้องกับนโยบาย ซึ่งการกำหนดนโยบายและการนำ นโยบายไปปฏิบัตินั้นจะทำให้องค์การสามารถบรรลุ เป้าหมายและประสบความสำเร็จได้ หากการนำนโยบาย ไปปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรม เสมอภาค และเกิดความพึงพอใจของประชาชน ซึ่งการ กำหนดนโยบายของภาครัฐต้องพิจารณาถึงเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมมาประกอบกัน และวิเคราะห์ในเชิงสหวิทยาการ ดังนั้นการบริหารภาครัฐ จึงเป็นการแสวงหาความรู้ ความจริงในวิธีการและผลลัพธ์ ของกระบวนการทำงานของรัฐ เพื่อค้นหาแนวทางแก้ไข และพัฒนาให้ดีขึ้น ซึ่งความเปลี่ยนแปลงของภาครัฐ

เป็นเรื่องที่สามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เนื่องจากมี ความเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกอยู่อย่างไม่หยุดยั้ง ดังนั้น การบริหารภาครัฐจึงไม่ได้เป็นกฎตายตัว สามารถ เปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการแก้ไขสภาพปัญหาของปัจจัย แวดล้อมต่างๆ ในช่วงเวลาหนึ่งๆ อย่างเหมาะสม

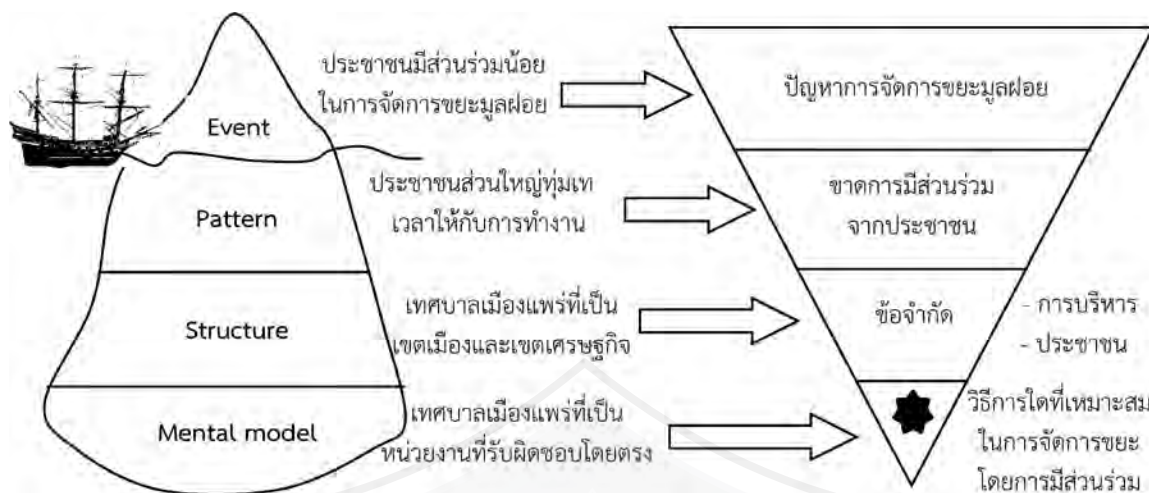
ความสัมพันธ์ของการคิดเชิงระบบและการ วิเคราะห์ปัญหาทางรัฐประศาสนศาสตร์ ด้วยรูปพีระมิดคว่ำ

เมื่อมีการตั้งคำถามเพื่อการค้นคว้าหาคำตอบ การมองภาพของปรากฏการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จึงนำไปสู่การกำหนดประเด็นปัญหาในการวิจัย ความสำคัญ อยู่ที่ “การคิดเชิงระบบ (Systemic Thinking)” ของ นักวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งหมายถึง การคิดที่ เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยพิจารณาว่าสิ่งนั้นมีความสัมพันธ์ เชื่อมโยง และต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย ส่วนย่อยๆ ไปหาส่วนใหญ่ ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อสิ่งนั้น และเป็นการคิดอย่างมีขั้นตอน มีเหตุผล และ มองภาพรวมได้อย่างชัดเจน ซึ่ง Boaneaw (2007: 118) อธิบายว่า “เป็นการมองโลกอย่างองค์รวม มีคุณสมบัติ ที่สำคัญ 5 ประการ คือ 1) ระบบใหญ่ไม่ใช่ผลรวม ของส่วนประกอบย่อย แต่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ของ องค์ประกอบย่อย ซึ่งไม่สามารถเข้าใจจากการแยกศึกษา ที่ละส่วนประกอบได้ 2) ระบบโครงสร้างที่ซ้อนกันอยู่ เป็นชั้นๆ และทุกอย่างสามารถเชื่อมโยงถึงกันทั้งหมด 3) การเข้าใจระบบต้องมองบริบท หรือปัจจัยแวดล้อม โดยรอบ อย่างเชื่อมโยงและสัมพันธ์กันทั้งหมด 4) ต้อง เข้าใจความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่ เข้ามาเกี่ยวข้อง และ 5) การมองแบบโครงสร้างจะเห็น กรอบอันเข้มแข็งยากที่จะเปลี่ยนแปลงแต่หากมอง กระบวนการจะเห็นจุดอ่อนหรือช่องทางของความ สัมพันธ์ที่เข้าไปปรับเปลี่ยนได้” ขณะที่การมองภาพของ ปรากฏการณ์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นต้องมองระบบเปรียบเสมือน ภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg) ซึ่งมียอดภูเขาปรากฏบนผิวน้ำ เพียงเล็กน้อย แต่ลึกกลงไปถึงระดับน้ำกลบมีการก่อตัว

ของน้ำแข็งก้อนหิมะ เมื่อเป็นเช่นนี้ต้องมองด้วยระบบวิธีคิด 4 ระดับ ด้วยการแบ่งก้อนน้ำแข็งออกเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย 1) ระดับปรากฏการณ์ (Event) คือ สิ่งที่ปรากฏออกมาให้เห็นด้วยสายตา เป็นการรับรู้เบื้องต้น เช่นเดียวกับยอดภูเขาน้ำแข็งที่โผล่เหนือระดับผิวน้ำ 2) ระดับแนวโน้มและแบบแผน (Pattern) คือ แบบแผนพฤติกรรมของเหตุการณ์ หรือสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าแบบแผนเช่นนี้จะส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์เช่นใด 3) ระดับโครงสร้าง (Structure) คือ ตัวกำหนดแบบแผนพฤติกรรมและสิ่งที่แสดงออกมาให้เห็น และ 4) ระดับภาพจำลองความคิด (Mental Model) คือ วิธีคิดอันเกิดจากพื้นฐานที่เชื่อมโยงกับสิ่งต่างๆ และหล่อหลอมออกมาเป็นวิธีคิด เป็นความเชื่อ นิสัย และพฤติกรรมของบุคคล (Prayoon, 2005: 61-69)

ตัวอย่างของการคิดเชิงระบบ เพื่อให้ได้ประเด็นปัญหาในการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์อย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาหรือการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม เช่น คำถามเรื่องประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแพร่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยเพียงใด หากมองเพียงเพื่อการค้นหาคำตอบเพียงผิวเผิน อาจตอบคำถามได้จากการสังเกตปรากฏการณ์ที่เห็นว่าประชาชนส่วนน้อยเท่านั้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งในการคิดเชิงระบบต้องคิดในระดับต่อไป เนื่องจากภาพที่เห็นว่าประชาชนมีส่วนร่วมน้อยเป็นเพียงภาพที่อยู่ในระดับปรากฏการณ์ (Event) เท่านั้น ทำให้ไม่สามารถสรุปได้ว่า เหตุใดปรากฏการณ์จึงเป็นเช่นนั้น การมองให้ต่อเนื่องจึงต้องคิดต่อไปในระดับแบบแผนพฤติกรรม (Pattern) ว่า การมีส่วนร่วมน้อยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองแพร่เกิดจากประชาชนส่วนใหญ่ทุ่มเทเวลาให้กับการทำงาน และการดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว หรือการออกไป

ทำงานหรือกิจกรรมนอกพื้นที่ จึงขาดเวลาในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งภาพที่เห็นในระดับแบบแผนพฤติกรรมนี้จะมองได้ชัดเจนขึ้นเมื่อคิดต่อไปในระดับโครงสร้าง (Structure) ด้วยการพิจารณาถึงโครงสร้างของสังคมในเขตเทศบาลเมืองแพร่ที่เป็นเขตเมืองและเขตเศรษฐกิจคือ สาเหตุที่ทำให้ประชาชนมุ่งเน้นในการประกอบอาชีพ และใช้ชีวิตแบบรีบเร่ง ส่งผลให้การมีส่วนร่วมจัดการขยะน้อย และหากคิดต่อไปถึงระดับภาพจำลองความคิด (Mental Model) จะเห็นถึงความเชื่อของแต่ละบุคคลว่า การจัดการขยะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงของหน่วยงานที่รับผิดชอบคือ เทศบาลเมืองแพร่ โดยเชื่อว่าประชาชนต้องได้รับการบริการสาธารณะอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ จากตัวอย่างดังกล่าว การพิจารณาถึงประเด็นปัญหาสามารถนำมาวิเคราะห์ในรูปพีระมิดคว่ำที่ทำให้เห็นถึงจุดเริ่มต้นและความต่อเนื่องของปรากฏการณ์ จาก 1) สภาพสังคมทั่วไป หรือภาพใหญ่ของประเด็นปัญหา 2) ประเด็นปัญหาในภาพรวม 3) ประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง และ 4) ประเด็นปัญหาที่จะนำไปสู่การวิจัย ซึ่งการคิดเชิงระบบและวิเคราะห์ด้วยรูปพีระมิดคว่ำนี้เป็นเทคนิคที่สามารถนำไปเขียนพรรณนาความต่อเนื่อง ในการระบุความเป็นมาและความสำคัญของประเด็นปัญหา เหตุผลว่าทำไมต้องศึกษาประเด็นปัญหานี้ หรือจะแก้ปัญหาก็ระบุโดยใช้วิธีการแก้ปัญหามาหรือแนวทางอะไรที่เป็นภาพรวมของการวิจัยในครั้งนี้ ในลักษณะของภาพกว้างของปัญหาทั่วไปสู่ประเด็นปัญหาเฉพาะเจาะจงที่ต้องการวิจัย (Vorakitkasemsakul, 2011: 191) รายละเอียดทั้งหมดผู้เขียนสรุปให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของการคิดเชิงระบบกับการวิเคราะห์ปัญหาด้วยรูปพีระมิดคว่ำดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ของการคิดเชิงระบบและการวิเคราะห์ปัญหาทางรัฐประศาสนศาสตร์ ด้วยรูปพีระมิดคว่ำ

จากภาพสามารถอธิบายให้เข้าใจอย่างชัดเจนด้วยวิธีคิดเชิงระบบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากการที่ประชาชนมีบริบทของเทศบาลเมืองแพร่ที่มีลักษณะเป็นเขตเมืองและเขตเศรษฐกิจ ขณะที่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าเทศบาลเมืองแพร่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการจัดการขยะมูลฝอย สังเกตได้ว่า การคิดเชิงระบบจะทำให้เห็นถึงต้นตอของปัญหาอย่างชัดเจนและมีเหตุผลในส่วนของการพิจารณาประเด็นปัญหาด้วยรูปพีระมิดคว่ำจะสามารถอธิบายถึงความเชื่อมโยงและสรุปประเด็นปัญหาได้ว่า ปัจจุบันเทศบาลเมืองแพร่ประสบกับปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนที่มีสาเหตุจากข้อจำกัดในด้านการบริหารงานของเทศบาล และข้อจำกัดด้านวิธีการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ จึงทำให้เทศบาลเมืองแพร่ต้องแสวงหาวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการขยะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านการจัดการขยะมูลฝอย ดังนั้น ประเด็นปัญหาที่นำไปสู่การวิจัย คือ “การจัดการขยะมูลฝอยโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนกับเทศบาลเมืองแพร่” ต่อด้วยคำถามที่ตามมา เช่น จะมีวิธีการใด หรือมีแนวทางอย่างไร เป็นต้น

จากข้อสรุปความสัมพันธ์ระหว่างการคิดเชิงระบบกับการวิเคราะห์ด้วยรูปพีระมิดคว่ำข้างต้น จะเห็นได้ว่าการใช้เทคนิควิธีการศึกษาเชิงระบบเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยในการมองภาพของปรากฏการณ์ อันจะนำไปสู่ประเด็นปัญหาได้อย่างถูกต้องและชัดเจนยิ่งขึ้น ดังที่ Boaneaw (2007: 119) ระบุว่า “แนวความคิดเชิงระบบมีความเชื่อว่า การจัดการมีลักษณะต่อเนื่องกัน และสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมทั้งต้องพึงพาอาศัยซึ่งกันและกันของหน่วยงานย่อยต่างๆ กับส่วนรวมทั้งหมด ความสำเร็จของการจัดการขึ้นอยู่กับจัดการของทุกระบบไม่ใช่ระบบหนึ่งระบบใด ซึ่งถือว่าเป็นระบบรวม (Total system) ต้องอาศัยย่อยทุกระบบ” อย่างไรก็ตาม ประเด็นปัญหาที่ได้มาและนำไปสู่การวิจัยนั้นจะมีปัจจัยหรือระบบย่อยอื่นๆ เข้ามามีส่วนสัมพันธ์ในกระบวนการค้นหาคำตอบ เช่น การแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลเมืองแพร่ ไม่เพียงแต่การมีส่วนร่วมของเทศบาลกับประชาชนเท่านั้น แต่ยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงต่อการจัดการและแก้ไขปัญหา เช่น กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียง รวมถึงภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

เห็นได้ว่าประเด็นปัญหาที่นำไปสู่การวิจัยมีความสำคัญและส่งผลต่อการค้นคว้าหาคำตอบเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ Kaewsuttha (2013: 91) ได้อธิบายไว้ในบทวิจารณ์หนังสือที่เขียนโดย Paul D. Leedy และ Jeanne Ellis Ormrod เรื่อง “Practical Research: Planning and Design” ว่า “การให้ความสำคัญกับปัญหาการวิจัยโดยถือว่าเป็นหัวใจของการวิจัย เนื่องจากคุณค่าของงานวิจัยจะอยู่ที่การเลือกปัญหาการวิจัยที่มีคุณค่าเข้ามาทำการวิจัย เพราะการวิจัยในประเด็นที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์หรือตอบได้แต่ความต้องการอยากรู้ของตนเอง แต่ผู้อื่นนำไปใช้ประโยชน์ต่อไม่ได้ก็ไม่ถือเป็นการวิจัยที่ดีได้” ในขณะที่การเลือกศึกษาถึงประเด็นปัญหาในการวิจัยยังต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 3 ข้อ ที่ขาดไม่ได้ และจะทำให้สามารถมองภาพรวมด้วยวิธีเชิงระบบหรือรูปพีระมิดคว่ำได้อย่างชัดเจน และยังเป็นทิศทางที่นำไปสู่กระบวนการวิจัยได้ ประกอบด้วย 1) เลือกประเด็นที่เราสนใจ ควรเลือกประเด็นที่จะนำไปสู่การวิจัยอย่างไม่มีอุปสรรค 2) เป็นประเด็นที่เราไม่พบคำตอบเพียงพอกับที่จะทำการวิจัยได้ โดยเฉพาะประเด็นปัญหาการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่ต้องการความรู้ในหลายลักษณะ ต้องการความช่วยเหลือจากผู้รู้เฉพาะ หรือต้องการทำงานเป็นทีม และ 3) เลือกประเด็นที่ปัญหาทางทฤษฎีกับความจริงตรงกัน หรืออีกนัยหนึ่งคือ ประเด็นที่เราเลือกสามารถอธิบายในเชิงทฤษฎีได้ (Natsupa, 2005: 10)

การกำหนดประเด็นปัญหาที่นำไปสู่การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์

ดังเนื้อหาที่ได้อธิบายมาทั้งหมด ผู้เขียนยืนยันว่าการกำหนดประเด็นปัญหานั้นเป็นจุดเริ่มต้นที่มีความสำคัญต่อการบ่งชี้เป้าหมาย และเป็นทิศทางนำไปสู่กระบวนการวิจัยได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน ซึ่งตามความมุ่งหมายของบทความฉบับนี้ ผู้เขียนประสงค์ที่จะนำเสนอแนวคิดในการกำหนดประเด็นปัญหาที่นำไปสู่การวิจัย เช่น แนวคิดที่เริ่มจากการรับรู้ถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบนโลก แต่เป็นเพียงการรับรู้เบื้องต้นต่อปรากฏการณ์นั้น

หากไม่ติดตามปรากฏการณ์นั้นอย่างต่อเนื่องจะไม่ทราบถึงที่มาอันเป็นเหตุให้เกิดปรากฏการณ์นั้น เช่นเดียวกับการมองแม่น้ำ ที่ผู้มองเห็นเพียงการไหลของน้ำ (ระดับปรากฏการณ์ - Event) แต่ไม่สามารถรับรู้ได้ว่า การที่น้ำไหลเอื่อยบ้าง เชี่ยวบ้าง หรือหมุนวนบ้าง หรือมีทิศทางเปลี่ยนไปบ้าง เกิดจากสาเหตุใด และหากติดตามปรากฏการณ์นั้นต่อไปด้วยการอาศัยวิธีคิดเชิงระบบ 4 ระดับ ทำให้ทราบว่า การไหลของน้ำขึ้นอยู่กับปริมาณของน้ำในช่วงเวลาที่ต่างกัน (ระดับแบบแผนพฤติกรรม - Pattern) เช่น ในฤดูฝนจะมีปริมาณน้ำมากทำให้น้ำไหลเชี่ยวกราก ขณะที่ในระดับโครงสร้าง (Structure) แม่น้ำประกอบด้วยหาดหิน ต้นไม้ ตลิ่ง และฉากเศษต่างๆ ที่ส่งผลให้ทิศทางการไหลของน้ำเปลี่ยนแปลงไป และหากติดตามต่อไปในระดับภาพจำลองความคิด (Mental Model) ที่เชื่อว่า น้ำย่อมไหลจากที่สูงไปสู่ระดับที่ต่ำกว่า ตามกฎธรรมชาติ ขณะที่ระดับท้องน้ำมีความลาดเอียงจึงทำให้น้ำไหล เป็นต้น

เมื่อผ่านการคิดเชิงระบบ กระบวนการต่อมาคือการวิเคราะห์ปรากฏการณ์ด้วยรูปพีระมิดคว่ำ โดยการวิเคราะห์ถึงสภาพสังคมทั่วไป คือ ปรากฏการณ์การไหลของน้ำที่เชี่ยวกรากทำให้เกิดเซาะตลิ่งจนพังและเข้าท่วมบ้านเรือนราษฎรได้รับความเสียหายในวงกว้าง เกิดประเด็นปัญหาในภาพรวมคือ ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเกิดผลกระทบจากโรคระบาด และการขาดแคลนอาหาร ซึ่งประเด็นปัญหาเฉพาะเจาะจงคือ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากการปลูกสร้างบ้านเรือนรुक้ำแม่น้ำ การทิ้งขยะลงในแม่น้ำทำให้แม่น้ำตื้นเขิน น้ำไหลไม่สะดวกเปลี่ยนทิศทาง กัดเซาะตลิ่งและเข้าท่วมบ้านเรือนราษฎรในที่สุด ประเด็นปัญหาที่นำไปสู่การวิจัย ได้แก่ การป้องกันแก้ไขปัญหาน้ำท่วม ตามด้วยคำถามว่า มีวิธีการอย่างไรหรือมีแนวทางใด ซึ่งเป็นการกำหนดประเด็นปัญหาที่นำไปสู่การค้นหาคำตอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการบริหารของภาครัฐโดยตรงด้วยการแสวงหาคำตอบนั้นมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์สุขและความอยู่ดีกินดีของประชาชน

หลังจากที่ได้ประเด็นปัญหาในการวิจัยแล้ว จำเป็นต้องพิจารณาต่อเนื่องไปจนถึงการนำไปสู่การวิจัยว่าประเด็นปัญหาดังกล่าวจะทำให้การวิจัยบรรลุผลสำเร็จได้หรือไม่ ด้วยขั้นตอนการพิจารณาแนวทาง 3 ข้อดังต่อไปนี้

1. การพิจารณาประเด็นปัญหาการวิจัยมีองค์ประกอบหลักคือ

1.1 จะเลือกทำการวิจัยอะไร (What) ซึ่งต้องอาศัยหลัก 3 ประการ ประกอบด้วย

(1) ประเด็นที่สนใจ เช่น แนวทางในการป้องกันปัญหาน้ำท่วม หรือการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์น้ำท่วม เป็นต้น

(2) ประเด็นที่มีทรัพยากรเพียงพอต่อการวิจัย เช่น มีผู้สนับสนุน และผู้ร่วมมือในการทำวิจัย มีงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ เพียงพอ รวมถึงความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(3) ประเด็นที่สามารถอธิบายในเชิงทฤษฎีได้ เช่น แนวทางในการป้องกันปัญหาน้ำท่วมโดยใช้แนวคิดการบริหารจัดการน้ำเชิงบูรณาการ หรือการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์น้ำท่วม โดยใช้แนวคิดการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม หรือแนวคิดการป้องกันภัยพิบัติ เป็นต้น

1.2 จะทำการวิจัยเพื่อเหตุใด (Why) ซึ่งต้องพิจารณาเหตุผล 3 ประการ ประกอบด้วย

(1) เพื่อสร้างความรู้ใหม่ เช่น ได้ความรู้ด้านแนวทางในการป้องกันปัญหาน้ำท่วมด้วยการบริหารจัดการน้ำเชิงบูรณาการ เป็นต้น

(2) เพื่อพัฒนาบุคคลและองค์กร เช่น วิธีการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์น้ำท่วมโดยการมีส่วนร่วม เป็นต้น

(3) เพื่อการใช้ประโยชน์สาธารณะและการแก้ไขปัญหาในระดับต่างๆ ของประเทศ เช่น องค์ความรู้ใหม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นได้

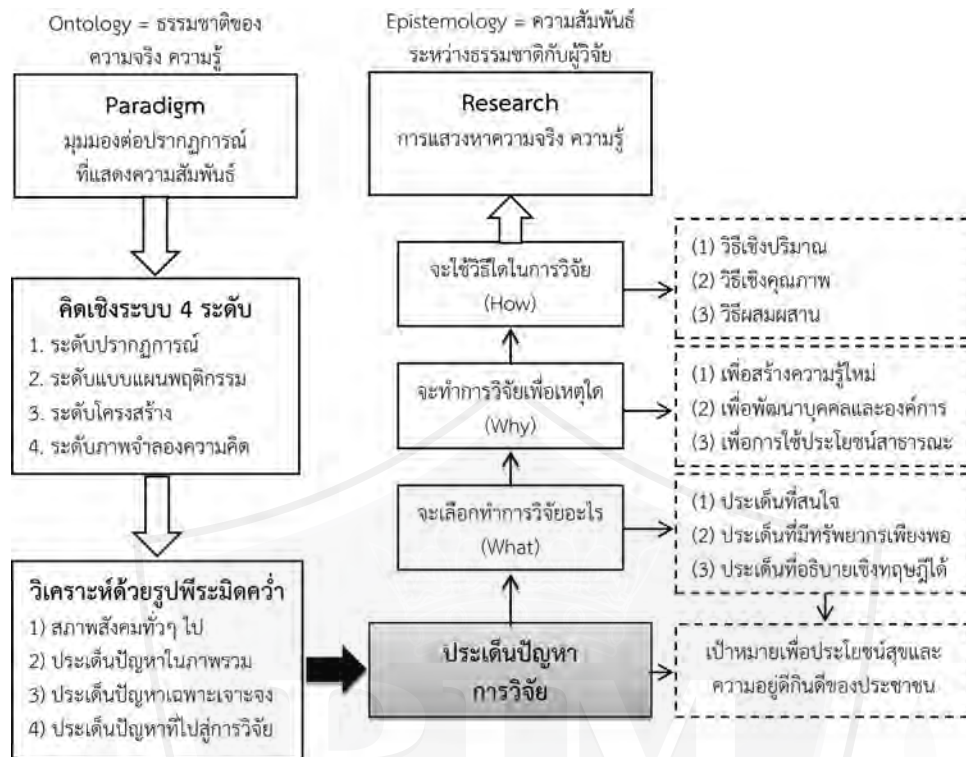
1.3 จะใช้วิธีใดในการวิจัย (How) ซึ่งต้องพิจารณาจาก 3 วิธีการ ประกอบด้วย

(1) วิธีเชิงปริมาณ ด้วยการใช้เครื่องมือ และการแปรผลทางวิทยาศาสตร์เพื่อค้นหาคำตอบ เช่น การสอบถามประชาชนด้วยการตอบแบบสอบถาม เป็นต้น

(2) วิธีเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการค้นหาคำตอบจากสถานการณ์จริง และสถานการณ์แวดล้อม เช่น การสัมภาษณ์ผู้ได้รับผลกระทบ หรือการประชุมกลุ่มผู้เกี่ยวข้องเพื่อระดมความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา เป็นต้น

(3) วิธีผสมผสาน ด้วยการนำทั้งสองวิธีมาค้นหาคำตอบร่วมกัน

ผู้เขียนจึงพัฒนากรอบแนวคิดเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นปัญหาการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่ได้สรุปเนื้อหาและตัวอย่างในข้างต้น ดังแสดงในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แสดงแนวคิดในการกำหนดประเด็นปัญหาที่นำไปสู่การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์

บทสรุป

กระบวนการทั้งหมดเป็นแนวคิดของผู้เขียนที่ต้องการนำเสนอเพื่อประโยชน์แก่นักวิจัย นักศึกษา และผู้สนใจในการนำไปประยุกต์ใช้ โดยการรวบรวมข้อมูล และสังเคราะห์ความรู้ทางวิชาการ รวมถึงประสบการณ์ของผู้เขียน ด้วยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แนวคิดที่นำเสนอจะเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นปัญหาที่นำไปสู่การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ เพื่อการแก้ไขปัญหาของประเทศในทุกระดับตามเป้าหมายเพื่อประโยชน์สุขและความอยู่ดีกินดีของประชาชน ซึ่งประเทศไทยยังต้องการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยที่มีความถูกต้องและเหมาะสมอีกเป็นจำนวนมาก ดังที่ Suwanwela (2002: 19) ให้ความเห็นว่า “การแก้ไขปัญหาในประเทศและการพัฒนามักอาศัยความคิดและรูปแบบจากต่างประเทศ ซึ่งอาจไม่ตรงและไม่เหมาะสมกับสภาพภายในประเทศ ทั้งที่มีปัญหาเป็นการเฉพาะ การแก้ปัญหาและการพัฒนาประเทศจึงมีอยู่ไม่น้อยที่ทิศทางและวิธีการไม่เหมาะสมหรือไม่ได้ผล

ตลอดจนเกิดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ด้วย”

ขณะที่การวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์จะต้องมองไปถึงการวัดผลลัพธ์ของการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์กับภาคส่วนต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ ตั้งแต่ระดับบุคคลจนถึงระดับสังคมซึ่งอาจมีการประเมินผลกระทบเพื่อนำไปสู่การสร้างสมมติฐานการวิจัยเพื่อพัฒนาความรู้สู่ทฤษฎีวิจัยที่สามารถตอบปัญหาเชิงลึกได้มากขึ้น ขณะเดียวกันอาจต้องมีการถอดบทเรียนเพื่อสร้างแนวทางสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่อย่างยั่งยืน และจับต้องได้ จุดเน้นของการวิจัยเพื่อสังคมจึงเป็นประโยชน์ที่ใช่ได้จริงเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน (Viriyasuebphong, 2016: 269) อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการนำแนวคิดที่ผู้เขียนนำเสนอไปใช้ในรายวิชาการเรียนการสอนที่ผูกพันกับสังคม (Socially-engaged Pedagogy) ด้วยการคิดเชิงระบบต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของสังคมอย่างแท้จริง

References

- Boaneaw, C. (2007). *Participation in The Research Process to Locals*. Chiangmai: Office Research Fund (TRF). [in Thai]
- Chandarasorn, W. (2013). *Future Research Direction of Public Administration*. Bangkok: Chinawatra University. [in Thai]
- Fongsri, P. (2009). *The Errors Solution in The Research*. Bangkok: Darnsutha Press. [in Thai]
- Kaewsuttha, N. (2013). Criticize the book. Practice Research: Planning and Design. *Journal of Dentistry*, 6(1), 87-94. [in Thai]
- Kenaphoom, S. (2014). A creation of A Research Conceptual Framework for Public Administration by Knowledge Management Methodology. *Journal of Faculty of Humanities and Social Sciences*, 5(2), 13-31. [in Thai]
- Natsupa, N. (2005). *Guidelines for Social Research of Thailand*. Bangkok: SangSan Publishing. [in Thai]
- O'Leary, R., Slyke, D. M. V. & Kim, S. (2010). *The Future of Public Administration around the World: The Minnowbrook Perspective*. Washington: Georgetown University Press.
- Photisita, C. (2011). *The Art and Science of qualitative research* (5th ed.). Bangkok: Amarin Printing and Publishing. [in Thai]
- Pratuangboriboon, N. (2014). *An Annual Incentive Specification of A Local Administrative Organization in Chiangmai Province*. Dissertation of Doctor of Philosophy, Maejo University. [in Thai]
- Prayoon, P. (2005). *Systems Thinking*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. [in Thai]
- Smith, M, E., Thorpe, R. & Lowe, A. (1991). *Management Research: An Introduction*. London: Sage Publication.
- Suwanwela, C. (2002). *World Research and Thailand research System*. Bangkok: National Health Foundation. [in Thai]
- The National Research Council of Thailand. (2009). *The Reform of Thailand Research System*. Retrieved August 1, 2016, from http://www1.nrct.go.th/downloads/ps/thailand_research_reform.pdf [in Thai]
- The National Research Council of Thailand. (2013). *Manual for evaluating research proposals of the government's proposed budget for fiscal year 2015. By the Cabinet resolutions*. Samut Prakan: Park Art & Updates. [in Thai]
- Viriyasuebphong, P. (2016). How To Write an Article for Socially Engaged Research. *Panyapiwat Journal*, 8(1), 263-274. [in Thai]
- Vorakitkasemsakul, S. (2011). *Research methodology in behavioral sciences and social sciences*. Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University. [in Thai]

Name and Surname: Nathdanai Pratuangboriboon

Highest Education: Ph.D. in Administrative Science

(Public and Private Organization Administration), Maejo University

University or Agency: Lampang Rajabhat University

Field of Expertise: Public Administration, Modern Management,
Strategic Management, Sufficiency Economy

Address: 29/3 Tonkham 2 Rd., Thasala, Mueang, Chiangmai 50000

